

probos

● *Houtdatabase.nl: duurzaam geproduceerd hout, hier vind je het!*

Bossé, Nyatoh, Cedrorana, Kosipo, Mukulungu, Muirapiranga, Khaya, Louro preto... Volgt u het nog? Met certificering van goed bosbeheer wordt de markt geconfronteerd met een heleboel 'nieuwe' houtsoorten. Tegelijkertijd is de afgelopen jaren bij veel (overheids)organisaties de specifieke houtkennis afgenomen. Bovendien is het helemaal niet vanzelfsprekend dat gangbare houtsoorten beschikbaar zijn met een keurmerk voor duurzaam bosbeheer dat ook een status heeft in het duurzaam inkoopbeleid van de overheid. De houtdatabase (www.houtdatabase.nl), op 1 december jl. door minister Cramer gelanceerd, brengt daar verandering in. Met deze database hebben niet alleen overheidsinkopers, maar heeft iedereen die zich bezighoudt met de inkoop van hout(en producten) en de aanbesteding van werken waarin hout wordt verwerkt, een eenvoudig hulpmiddel om snel informatie te vinden over duurzaam geproduceerd hout.

Houtdatabase.nl: duurzaam geproduceerd hout, hier vind je het!

Aanleiding

Steeds meer opdrachtgevers gaan er toe over om functionele eisen te stellen aan het bestek voor aanbesteding. Dit heeft onder meer tot gevolg dat langzamerhand in veel organisaties de specifieke kennis over hout(toepassingen) afneemt, terwijl er allerlei ontwikkelingen gaande zijn die juist meer kennis vereisen. Duurzaam bosbeheer, in combinatie met een steeds grotere druk op van oudsher populaire commerciële houtsoorten, leidt er bijvoorbeeld toe dat meer nieuwe/minder bekende houtsoorten (lesser known timber species) op de markt worden aangeboden en in verschillende werken worden toegepast. Voor Rijkswaterstaat (RWS) was dit aanleiding om in 2006 Probos te vragen een database te ontwikkelen waar de kennis en ervaring met het gebruik van hout in vastgelegd is en eenvoudig toegankelijk wordt gemaakt.

Dit heeft geresulteerd in een database waar voor ca. 100 houtsoorten, geschikt voor de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW), een overzicht wordt gegeven van alle relevante fysische en mechanische eigenschappen, toepassingen, leveranciers en keurmerken voor duurzaam bosbeheer. De verschillende onderdelen zijn aan elkaar gekoppeld, zodat gezocht kan worden op toepassing of fysische en mechanische eigenschappen. Na een zoekactie komen dan niet alleen de bekende soorten in beeld, maar ook beschikbare alternatieven. Maar er kan bijvoorbeeld ook een specifieke houtsoort opgezocht worden, indien het bijvoorbeeld gewenst is te controleren of een aangeboden (minder bekende) houtsoort ook geschikt is voor een specifieke toepassing. Aan de toepassingen zijn ook voorbeeldprojecten gekoppeld met praktijkvoorbeelden van toepassingen en

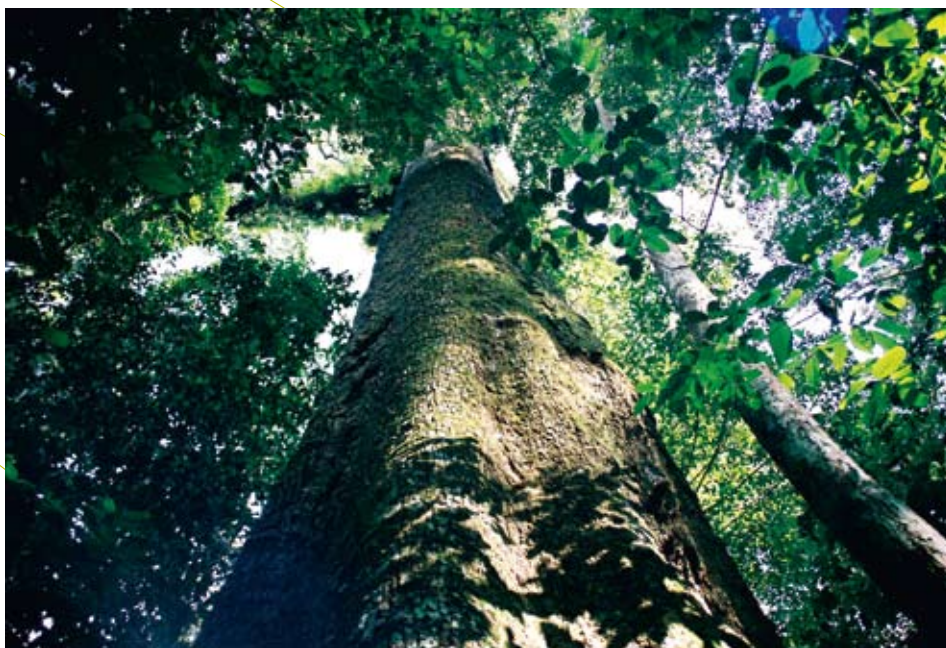
houtsoorten. Bovendien is er veel informatie te vinden over de verschillende keurmerken voor duurzaam bosbeheer, legaliteitsverklaringen, toepassingen, duurzaam inkoopbeleid, duurzaam detailleren en construeren, enzovoort.

De reacties van gebruikers van RWS, maar ook van externen, zijn zeer positief. De database blijkt in een praktische behoefte te voorzien. Dit is ook het ministerie van VROM opgevallen. Vanaf 2010 streeft de rijksoverheid naar 100% duurzaam inkopen, terwijl provincies en waterschappen naar 50% en gemeenten naar 75% streven. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor hout en houten producten. Voor wat betreft hout voor constructies en werken, is de database een uitstekend middel om dit overheidsbeleid te ondersteunen. Om die reden heeft Probos in opdracht van VROM en RWS het afgelopen jaar de database uitgebreid met houtsoorten en toepassingen voor de

woningbouw en utiliteitsbouw en bovendien geschikt gemaakt voor gebruik via het internet. Een klankbordgroep van overheidsinkopers en bestekschrijvers, het Kenniscentrum Houtconstructies Rijkswaterstaat en Centrum Hout hebben toegezien op de ontwikkeling en de inhoud. Op 1 december jl. is de database op de Houtdag door minister Cramer gelanceerd.

Inhoud database

De nieuwe database omvat per houtsoort een overzicht van algemene informatie (herkomstgebied, keurmerken en/of legaliteitsverklaringen waarmee de houtsoort leverbaar is), fysisch-mechanische eigenschappen, uiterlijke kenmerken, be- en verwerkbaarheid, toepassingsmogelijkheden en voorbeeldprojecten in de GWW-sector, woningbouw en utiliteitsbouw en leveranciers. Uitgangspunt voor de database is het inzichtelijk maken van de beschikbaarheid van hout met een

Hout is één van de mogelijkheden om bos een waarde te geven en is daarmee ook een kans, dat bos goed te beheren en in stand te houden (foto Mark van Benthem, Probos)

Verkeersbrug voor de zwaarste verkeersklasse van gemodificeerd hout (Accoya) over de A7 bij Sneek (foto SHR Hout Research)

keurmerk voor duurzaam bosbeheer dat een status heeft binnen het inkoopbeleid van de Nederlandse overheid (zie kader TPAC). Deze optie is standaard aangevinkt. Er worden dan alleen houtsoorten getoond die beschikbaar

TPAC

Er zijn wereldwijd verschillende certificeringssystemen (keurmerken) in omloop die beweren duurzaam bosbeheer te garanderen. Om vast te stellen welke van deze certificaten voor de Nederlandse overheid voldoende waarborg voor duurzaamheid bieden, heeft de minister van VROM inkoopcriteria voor duurzaam geproduceerd hout vastgesteld. De Timber Procurement Assessment Committee (TPAC) toetst verschillende certificeringssystemen voor duurzaam bosbeheer en de handelsketen (de Chain-of-Custody, CoC) aan deze inkoopcriteria. Op dit moment voldoen de certificeringssystemen FSC, PEFC België, PEFC Duitsland, PEFC Finland en PEFC Zweden aan de inkoopcriteria. Verschillende systemen zitten nog in de toetsingsprocedure. Het is dus zaak de ontwikkelingen te volgen, bijvoorbeeld via www.inkoopduurzaamhout.nl.

Toepassingscategorieën

De database bevat de volgende toepassingen:

GWW	Woning- en utiliteitsbouw	Plaatmaterialen
Loopdekken	Deuren (binnen/buiten)	Liggers (massief)
Brugdekken en planken voor aanlegsteigers	Deurkozijnen (binnen/buiten)	Knoopplaten
Beplanking voor sluisdeuren (kleedhout)	Ramen (binnen/buiten)	Vloer-, dak-, wandbekledingen
Constructie en wrijfhout	Raamkozijnen (binnen/buiten)	Verstijvingsplaten
Damwanden en beschoeiingen	Gevelbekleding	Dragende wanden
Horizontale leuning	Trappen (binnen/buiten)	Dragende platen
Beslagen palen	Traptreden (binnen/buiten)	Verbindingsstukken bij samengestelde constructies
Gezaagde palen	Trapleuning (binnen/buiten)	Betonbekisting
Ronde palen	Balken en gordingen	Buitentoepassingen
Geluidsschermen / Geluidswanden	Spanten en liggers	Gevelbekleding
Lichtmasten / Leidingmasten	Kolommen	Binnenbekleding
Wegportalen	Regels, tengel en rachelwerk	Vloerplaten (ondervloeren)
Geleiderail	Balustraden	
Kraag- en Zinkstukken	Leuning	
Wegfunderingen	Plinten	
	Lijsten	
	Schroten	

zijn met een keurmerk dat voldoet aan de Nederlandse inkoopcriteria voor hout. Bovendien worden alleen CoC-gecertificeerde leveranciers getoond, die gecertificeerd zijn volgens een door TPAC goedgekeurde standaard. Immers, alleen zij mogen claimen aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout te leveren. Aangezien niet alle PEFC-landstandaarden zijn getoetst en goedgekeurd door TPAC, zijn de zoekcriteria geografisch beperkt tot west- en noord Europa.

Op de home pagina moet eerst een keuze gemaakt worden tussen de opties Woning- en utiliteitsbouw, GWW en Plaatmaterialen. Vervolgens komen de houtsoorten, die toepassingen kennen binnen deze sectoren, in beeld. Vervolgens kan via verschillende ingangen gezocht worden. Allereerst kan dit door een toepassing te selecteren. Er zijn in

totaal 52 toepassingen in de database verwerkt (zie het overzicht in kader 'Toepassingen'). De toepassingen voor de GWW zijn gebaseerd op de Nederlandse praktijkrichtlijn NPR 5493 (Kwaliteitsrichtlijnen voor loofhout in weg- en waterbouwkundige werken, NEN 2003) aangevuld met informatie uit het Houtvademecum (editie 2005) en andere bronnen. Voor de Woning- en utiliteitsbouw liggen de KVT (Kwaliteit van houten gevelelementen, NBVT, 2008) en het Houtvademecum daaraan ten grondslag. Voor de plaatmaterialen is de Plaatmaterialen-index van Centrum Hout aangehouden. Bovendien kan wordt gezocht op een 10-tal fysisch-mechanische eigenschappen (zoals volumieke massa, hardheid, E-modulus, sterkteklasse, ...) en een 6-tal kenmerken t.a.v. het uiterlijk en de be-/verwerkbaarheid. Wanneer op één of meerdere van deze zoekmogelijkheden wordt

gezocht, komen de verschillende houtsoorten die aan de zoekcriteria voldoen in beeld. Dat betekent in de regel dat niet alleen de geijkte houtsoorten in beeld komen, maar ook zogenaamde 'minder bekende' houtsoorten (zie kader). Vervolgens kunnen de gegevens die bij de betreffende houtsoort horen geraadpleegd worden. Bovendien zijn er meer dan 100 voorbeeldprojecten aan een groot aantal houtsoorten gekoppeld. Op die manier kunnen praktijkervaringen met elkaar gedeeld worden, maar vooral ook inspiratie worden opgedaan.

Onderhoud

Om de informatie in de database actueel te houden is regelmatig onderhoud nodig. Voor de Rijkswaterstaat database heeft Probos in het verleden een beroep gedaan op de houtsector om voorbeeldprojecten aan te leveren. Hieraan is steeds veel gehoor gegeven. Probos en Centrum hout zullen de komende jaren

zorg dragen voor het onderhoud van de database. Het is dan ook belangrijk dat houtsector, maar ook architecten en bouwers inspirerende voorbeeldprojecten van toepassingen van duurzaam geproduceerd hout blijven aanleveren! Daarnaast is het van belang dat leveranciers van hout en plaatmaterialen steeds actuele contactgegevens blijven aanleveren. Wij hopen dan ook dat de houtsector de meerwaarde van deze database inziet en wij ook in de toekomst op hun medewerking kunnen rekenen. Tot slot zal er nauw worden samengewerkt met de certificeringssystemen om te zorgen dat de informatie over de beschikbaarheid van gecertificeerd hout en de CoC-gecertificeerde bedrijven up-to-date blijft.

Tot slot

Met het implementeren van het duurzaam inkoopbeleid voor hout staat medewerkers van

de overheid, architecten, aannemers en leveranciers van hout(en producten) een grote uitdaging te wachten. Immers, vanaf 2010 moet er door de rijksoverheid al 100% duurzaam geproduceerd hout worden ingekocht. Op de Nederlandse markt zijn er voldoende bekende en minder bekende houtsoorten op de markt die duurzaam zijn geproduceerd. Echter, door de vaak nog traditionele manier van inkopen en aanbesteden waarbij een beperkte aantal specifieke houtsoorten worden voorgeschreven, worden de beschikbare duurzaam geproduceerde houtsoorten niet optimaal benut. Met de houtdatabase (www.houtdatabase.nl) hebben alle schakels in de keten (van leverancier, architect, aannemer tot overheidsinkoper) een makkelijk hulpmiddel om het duurzaam geproduceerd hout te vinden!

Mark van Benthem en Martijn Boosten

'Nieuwe' houtsoorten

Bij het voorschrijven van duurzaam geproduceerd hout is het van belang geen specifieke houtsoorten voor te schrijven, maar de relevante fysisch-mechanische eigenschappen te vermelden. Dit geeft leveranciers meer ruimte de vraag in te vullen met 'nieuwe', minder bekende gecertificeerde houtsoorten. Dit kan ook financieel aantrekkelijker zijn (voor de opdrachtgever). Bovendien zijn er minder bekende houtsoorten met exotische kleuren en uitstraling, die nieuwe kansen voor ontwerpers en architecten bieden. Bij verantwoord bosbeheer wordt er gekeken naar wat het bos kan leveren. Zo blijft de balans aan soorten in het bos behouden en wordt er niet op een beperkt aantal soorten roofofbouw gepleegd. Elke nieuwe houtsoort die wordt geïntroduceerd, draagt bij aan de economische rentabiliteit van verantwoord bosbeheer en daarmee aan bosbehoud.

Het zoekscherm in de GWW-sectie van www.houtdatabase.nl (Gebca Velema, Probos)